

Slovenski Pravnik.

Leto XXX.

V Ljubljani, 15. januarja 1914.

Št. 1.

Načrt hrvaškega civilnega pravnega reda.¹⁾

Spisal c. kr. višji sodni svetnik Ivan Kavčnik.

IV.

Podavanje (vlaganje) prizivnih spisov (prizivnih pisma, prizivnica).

Pri nas velja načelo, da bodi že prizivni spis napravljen po odvetniku. Izjemi sta le dve: Tam kjer na sedežu prvostopnega sodišča nista nastanjena vsaj dva odvetnika, sme se podati priziv na sodni zapisnik (§ 465 c. pr. r.). Če ima stranka pravico revnih, priziva pa prav zaradi tega ne more podati na zapisnik, ker sta na mestu sodišča dva odvetnika, določi pravdno sodišče kakega uradnika državnega pravdnštva ali pa sodišča, da napravi in vloži priziv za ubogo stranko (§ 90 org. zak. z dne 27. novembra 1896 državnega zakona št. 217).

V načrtu pa je v § 529 odst. 2 dovoljena podaja priziva na sodni zapisnik v vseh slučajih, koder stranka v pravdi ni bila zastopana po odvetniku. V motivih se ta določba opravičuje s siromaštvom ljudstva. Prav tako določbo ima tudi ogrski civ. pr. postopnik.

Po mojih mislih je naprava priziva najtežji posel v celem pravdnem postopku, še težji kakor sestava revizije. Treba je razloge prvega sodnika natanko proučiti, treba je imeti bister pogled, da se zapazijo ona mesta, na katerih je mogoče ozlediti sodbo toliko z ozirom na pravna vprašanja, kolikor — gledajoč na vse podatke razprave — z ozirom na pomanjkljivost postopanja in eventualno nesoglasje razlogov s spisi. Mimo tega se mora tudi strogo paziti, da se izpodbijajo vse ugotovitve v prvostopnih razlogih, ki so v zvezi z uveljavljenimi prizivnimi razlogi. Tak opust je često usodepoln za priziv, ker je prizivno sodišče na neizpodbijane ugotovitve prvega sodnika po § 498 c. pr. r. vezano.

¹⁾ Glej Slov. Pravnik 1913, št. 10. in 11.

Za obnovu
Univerzitetne biblioteke
v Ljubljani

redni *Dr. Ivan Kavčnik*

Da bo to težavno nalogo vsak drugi povoljnejše rešiti mogel, nego oni sodnik, ki je sam napravil sodbo, je očitvidno. Ne rečem, da bi bil sodeči sodnik apriorističen. Ali on je vso pravdno snov predelal in se šele potem odločil za stališče, raz katero izreče sodbo. Njegov pogled, vse njegovo umstveno delovanje je osredotočeno na to stališče. In on mora skušati, da ga trdno utemelji in da prepriča, da vsi ugovori in pravdne navedbe, ki za to stališče niso porabne, nimajo odločilne važnosti.

Sedaj pa naj sodbo s prav tisto vremo, s katero jo je utemeljil, v prizivu pobija. To je nemogoče, kaj takega se od nikogar ne more zahtevati.

Posledica temu je, da je tak priziv mnogo slabši od sodbe. S tem pa je pogosto tudi že zapečaten njegova usoda.

Po pravici torej naš civilni pravdni red zožuje podajanje prizivov na zapisnik na najmanjši obseg.

Dajejo pa mu prav tudi dosedanja izkustva. Na zapisnik podani prizivi malokdaj zadovoljujejo. In prav pogosto skuša potem odvetnik, ki zastopa priziv pri prizivni razpravi, na vsemogoče načine kaj rešiti, a zaman.

Nasprotno pa so prizivi, podani po uradnem zastopniku po zmislu prej navedenega § 90 org. zak., boljši. To je razumljivo, ker uradni zastopnik pri stvari še ni nič udeležen in more bolj objektivno presoјati ves materijal, kakor pa sodnik, ki se je bil s sodbo že pre-judicial.

Ako načrt dopušča prizive na zapisnik v mnogo širšem obsegu kakor naš civ. pr. red, to po dosedaj povedanem ne bo na korist doseganju pravice po pravnih sredstvih. V koliko da je to razširjenje res potrebno vsled siromaštva ljudstva, tega jaz ne morem presoјati. Ali pomisliti je vendar, kaj bolj občutno zadene stranko: ali prizivni spis, ki je težko sposoben priboriti zmago, ali pa tisti stroški, ki so združeni sestavo priziva po odvetniku. Jaz bi torej na vsak način dal prednost določbi našega civ. pr. reda.

Če pa se hoče princip predpisa § 259 odst. 2 načrta obdržati, potem bi jaz mislil, da bi bilo umestno, prikrojiti ga vstrečno naši določbi v imenovanem § 90 org. zak. Ustanovilo naj bi se na primer, da ondi, kjer je več sodnikov, voditelj sodišča določi onega sodnika, ki naj sprejme priziv na zapisnik. Če pa je en sam sodnik pri sodišču, potem naj bi imel pravico poveriti sestavo priziva javnemu biljež-

niku, morda proti mali nagradi, ki bi jo imela plačati stranka. Le v slučaju, če drugače ni mogoče, naj bi sodeči sodnik sam sprejel priziv na zapisnik.

Opozoriti moram tudi na to, da bi stranka, ki ni bila zastopana po odvetniku, bila na slabšem od stranke, ki uživa pravico revnih.

Po § 137 št. 3 načrta ima revna stranka pravico, da se ji v odvetniških pravnah, in pa, če je stranka od sodišča toliko oddaljena, da ne more tja prihajati, ali pa iz kakega drugega važnega vzroka postavi odvetnik, in če to ni mogoče, pa javni bilježnik, član državnega pravnistištva ali sodišča za zastopnika. To velja po § 141 načrta tudi za prizivno postopanje.

Za revno stranko bo torej sestavil priziv tak njen zastopnik.

Stranka pa, ki je sicer siromašna, a ne toliko, da bi zadobila pravico revnih, se mora zadovoljiti s prizivom na zapisnik.

Če se torej ne vstvari kvabela, s katero se na zapisnik podanim prizivom ne zajamči njih notranja vrednost, potem bo taka stranka očitvidno na škodi.

V.

Razveljavljenje sodb v prizivnem postopanju.

Kedaj da je rešiti priziv že v nejavni seji, to je v načrtu (§ 535) vse prav tako urejeno, kakor v našem c. pr. redu (§ 471). Prav tako so docela sprejete vse določbe našega § 496 o razveljavljenju sodbe na podstavi ustne prizivne razprave v § 561.

Po mojih mislih pa bi bila shodna kaka primerna določba, po kateri bi se pod gotovimi uveti smelo razveljaviti sodbo iz razlogov § 496 civ. pr. r. že v nejavni seji v zmyslu § 471 civ. pr. r. Temu paragrafu bi tedaj bilo razširiti obseg. To bi bil napredek napram našemu zakonu in bi se marsikdaj prihranili prav nepotrebni stroški. Mnogo je slučajev, zlasti kadar stranki na prvi stopinji nista bili zastopani po odvetnikih, ko se že na prvi pogled vidi, da je podan kak v § 496 navedenih razlogov, zlasti pod št. 2 ali 3, oni pod št. 1 se malokdaj pripeti — in da razprave tudi ne bo mogoče popolniti na prizivni stopinji, bodisi radi prevelikih stroškov, bodisi ker bo treba izvesti razpravo in dokaze na licu mesta, bodisi iz drugih razlogov. In vendar mora prvosednik senata določiti povsem nepotrebno razpravo.

Že celo pa bi bila potrebna taka določba, ako bi se hotela uvaževati pod čl. I. tega spisa izražena misel, da naj se opuste novote v prizivnem postopanju ondi, koder kaka stranka na prvi stopinji ni bila zastopana po odvetniku.

Recimo, da v tem primeru poda stranka po zmislu izvajanj pod IV. priziv na zapisnik. Po predstojniku sodišča za sprejem priziva odrejeni sodnik, odnosno bilježnik, se bo s stranko natančno informiral in sprejel v zapisnik vse novote, o katerih meni, da so v stanju priboriti prizivatelju zmago. Ali pri prizivnih razpravah je tudi po načrtu zastopanje po odvetnikih obligatorično. Če bi se torej v takih primerih morala vršiti pred prizivnim sodiščem takorekoč čisto nova in zelo draga razprava, bi bilo to proti načelu načrta, da je siromašnost ljudstva moment, ki se je nanj ozirati. V takih primerih bo torej posebno zgodno, da prizivno sodišče, ako meni, da so novote merodajne, sodbo že v. nejavni seji razveljavi in stvar vrne prvemu sodniku, oznanjujoč mu svoje pravno stališče in dejanstva, ki prihajajo s tega stališča zlasti v pošteev.

Ako pa stranka poda priziv po odvetniku, potem bo od obilice novega gradiva in od tega, če bo nasprotna stranka pri svojih gmotnih razmerah v stanju najeti si odvetnika, odvisno, ali se razpiše prizivna razprava, ali pa sodba razveljavi in stvar vrne, kakor v prejšnjem primeru, na prvo stopinjo.

Delniške družbe in družbe z omejeno zavezo v avstrijskih davčnih določbah.

Spisal Valentin Žun.

Po avstrijskem proračunu za leto 1913. znašajo dohodki iz neposrednih davkov skupaj 397,892.000 kron. Od tega zneska odpade na občno pridobnino, to je davek, ki ga plačujejo obrtniki in trgovci od svojih pridobitnih podjetj, le 36,600.000 kron, dočim je proračunjen pridobninski davek od podjetj, zavezanih javnemu dajanju računov, na 72,040.000 kron, to je še za enkrat toliko, kolikor znaša občna pridobnina.

Že iz te primerjave se vidi velika važnost, ki jo imajo te podjetje za državno gospodarstvo. Med podjetjami, zavezanimi jav-